

ผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่อสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี

The Impact of Artificial Intelligence on Accounting Professional Competencies

ขนิษฐา นิลรัตนานนท์^{1*} และ ศตวรรษ คັນธจันทร์²

¹ สาขาวิชาชีพบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กรุงเทพฯ 10160

² สาขาวิชาดิจิทัลมีเดีย (หลักสูตรนานาชาติ) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กรุงเทพฯ 10160

* ติดต่อ : khanithan@sau.ac.th, 081-4367490

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่มีต่อสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี รวมถึงความท้าทายและประเด็นทางจริยธรรม พร้อมเสนอแนะแนวทางการปรับตัวในยุคดิจิทัล จากการทบทวนและสังเคราะห์วรรณกรรม พบว่า AI ได้เข้ามาทดแทนกระบวนการทำงานที่ทำซ้ำๆ ส่งผลให้โครงสร้างสมรรถนะต้องเปลี่ยนแปลงใน 3 มิติหลัก ได้แก่ 1) ทักษะทางเทคนิค 2) วิจารณญาณทางวิชาชีพ และ 3) ทักษะการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ AI ยังคงเผชิญความท้าทายด้านการตีความมาตรฐานที่ซับซ้อน ข้อจำกัดด้านต้นทุน และความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของข้อมูล นอกจากนี้ นักบัญชียังต้องตระหนักถึงประเด็นทางจริยธรรมและธรรมาภิบาลข้อมูล เพื่อป้องกันความลำเอียงของอัลกอริทึมและรักษาความโปร่งใส บทความนี้จึงเสนอแนะให้สถาบันอุดมศึกษาบูรณาการความรู้ด้าน AI เข้าสู่หลักสูตร ในขณะที่ผู้ประกอบการต้องยกระดับทักษะ และยึดมั่นในจรรยาบรรณ เพื่อก้าวข้ามขีดจำกัดทางเทคโนโลยีและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กรอย่างยั่งยืน

คำหลัก: ปัญญาประดิษฐ์, สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี, นักบัญชียุคดิจิทัล

Abstract

This academic article aims to investigate the impact of Artificial Intelligence (AI) on accounting professional competencies, including its challenges and ethical implications, and to propose guidelines for adaptation in the digital era. Based on a literature synthesis, the findings indicate that AI has significantly replaced routine tasks, driving structural changes in accounting competencies across three key dimensions 1) Technical skills, 2) Professional judgment, and 3) Communication skills. However, AI adoption still faces challenges regarding the interpretation of complex standards, cost limitations, and data security risks. Furthermore, accountants must be acutely aware of professional ethics and Data Governance to prevent algorithmic bias and maintain transparency. The article recommends that higher education institutions integrate AI into their curricula, while accounting professionals must actively engage in upskilling and reskilling while adhering to ethical standards, thereby transcending technological limitations and sustainably creating value for their organizations.

Keywords: Artificial Intelligence, Accounting Professional Competency, Digital-Era Accountant

1. บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานขององค์กรในหลากหลายสาขา โดยเฉพาะเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ที่ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการประมวลผลข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ และการทำงานที่ต้องอาศัยความรวดเร็วและความแม่นยำ เทคโนโลยีดังกล่าวจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการตัดสินใจทางธุรกิจและส่งผลกระทบต่อหลายวิชาชีพจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง วิชาชีพบัญชีซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลทางการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดทำรายงานทางการเงินก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาประยุกต์ใช้ในองค์กรไม่เพียงแต่ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน แต่ยังเข้ามาทดแทนกระบวนการทำงานแบบดั้งเดิมที่อาศัยแรงงานคนในการปฏิบัติหน้าที่ซ้ำ ๆ การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างนี้สร้างผลกระทบต่อบุคลากรในหลากหลายวิชาชีพ ที่จำเป็นต้องเร่งปรับกระบวนการทำงานและยกระดับทักษะของตนเองเพื่อให้ก้าวทันต่อความท้าทายในกระแสโลก[1]

สำหรับวิชาชีพบัญชี ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการข้อมูลทางการเงินขององค์กร ย่อมได้รับผลกระทบจากการเข้ามาของเทคโนโลยี อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในอดีตที่ผ่านมา งานทางด้านบัญชีจำนวนมากเป็นงานที่ต้องใช้แรงงานมนุษย์ในการบันทึกข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้อง และการจัดทำรายงาน แต่ในปัจจุบัน บทบาทและภาพจำของนักบัญชีที่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการจัดการเอกสารจึงถูกปรับเปลี่ยนไป องค์กรธุรกิจในปัจจุบันมีความคาดหวังที่สูงขึ้น โดยมุ่งหวังให้นักบัญชีทำหน้าที่เป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูล และเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ ที่สามารถให้คำปรึกษาเชิงกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร[2] การเปลี่ยนแปลง

ดังกล่าวส่งผลให้บทบาทของนักบัญชีไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการจัดทำบัญชีเท่านั้น แต่ต้องมีความสามารถด้านการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เทคโนโลยี และการทำความเข้าใจระบบสารสนเทศทางการบัญชีควบคู่กันไป และถึงแม้ว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของนักบัญชีได้อย่างมาก แต่ก็ทำให้เกิดความท้าทายใหม่ต่อสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี เนื่องจากนักบัญชีจำเป็นต้องปรับตัวให้สามารถทำงานร่วมกับเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งต้องพัฒนาทักษะใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การวิเคราะห์ข้อมูล และการตีความข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจขององค์กร หากนักบัญชีขาดความพร้อมในด้านดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการปฏิบัติงานและความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงานในอนาคต อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ายังมีนักบัญชีจำนวนหนึ่งยังมีข้อจำกัดด้านความรู้ และทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ รวมทั้งยังต้องการการพัฒนาสมรรถนะใหม่ๆ เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมการทำงานในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ[3] นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ มาใช้ในการทำงานด้านบัญชีไม่เพียงส่งผลกระทบต่อรูปแบบการทำงานเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อบทบาท ความรับผิดชอบ และทักษะที่จำเป็นของนักบัญชีในอนาคต ถึงแม้ว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีได้ แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ๆ เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร[4]

2. พลวัตและแนวโน้มของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในวิชาชีพบัญชี

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในวิชาชีพบัญชี การทำความเข้าใจถึงพลวัตและแนวโน้มการนำเทคโนโลยีเหล่านี้

มาประยุกต์ใช้ จึงเป็นรากฐานสำคัญในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสมรรถนะของนักบัญชีในอนาคต

2.1 พัฒนาการและพลวัตของปัญญาประดิษฐ์ทางการบัญชี ปัญญาประดิษฐ์ทางการบัญชีได้มีวิวัฒนาการอย่างก้าวกระโดด จากเดิมที่เป็นเพียงระบบอัตโนมัติที่ทำงานตามกฎเกณฑ์ (Rule-based Automation) ไปสู่การใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) และ การประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural Language Processing) ที่ระบบสามารถเรียนรู้รูปแบบทางการเงินและปรับปรุงความแม่นยำได้ด้วยตนเอง[5] พลวัตที่สำคัญคือการเปลี่ยนผ่านจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบันทึกอดีต ไปสู่การพยากรณ์อนาคต ซึ่ง AI สามารถประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ทางบัญชีได้อย่างไร้ขีดจำกัด ทำให้กระบวนการทำงานมีความรวดเร็ว แม่นยำ และปราศจากอคติที่อาจเกิดจากความเหนื่อยล้าของมนุษย์[6]

2.2 แนวโน้มการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในงานบัญชีด้านต่างๆ มีดังนี้

1) ด้านการสอบบัญชีและการตรวจสอบภายใน แนวโน้มที่สำคัญที่สุดคือการเปลี่ยนรูปแบบจากการสุ่มตรวจ ไปสู่การตรวจสอบข้อมูลประชากรทั้งหมด และ AI ยังถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจจับความผิดปกติ และประเมินความเสี่ยงทางบัญชีได้อย่างเจาะลึก [7]

2) ด้านการจัดทำบัญชีและการรายงานทางการเงิน ซอฟต์แวร์บัญชีบนระบบคลาวด์ได้นำ AI มาใช้จดจำพฤติกรรมกรรมการบันทึกรายการค้า และสามารถลงรหัสบัญชีพร้อมกระทบยอดรายการเงินฝากธนาคารได้โดยอัตโนมัติ ซึ่งช่วยปรับปรุงความถูกต้องและทำให้การนำเสนอการเงินมีความเป็นปัจจุบันมากขึ้น[8]

3) ด้านการบัญชีบริหารและการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ AI ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมต้นทุน และการจัดทำงบประมาณ โดยสามารถบูรณาการข้อมูลทางการเงินเข้ากับข้อมูลตัวแปรภายนอกเพื่อพยากรณ์ผลการดำเนินงานล่วงหน้า ทำให้นักบัญชีสามารถจัดทำ

รายงานที่สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด[9]

3. สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชียุคดิจิทัล

การก้าวเข้ามาของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และระบบอัตโนมัติได้พลิกโฉมกระบวนการทำงานทางบัญชีแบบดั้งเดิม ส่งผลให้นักบัญชีในยุคดิจิทัลต้องเร่งปรับตัวเพื่อก้าวข้ามจากการเป็นเพียงผู้บันทึกข้อมูลไปสู่การเป็นนักวิเคราะห์ จากการศึกษาค้นคว้าสามารถสังเคราะห์สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ดังนี้

3.1 สมรรถนะด้านความรู้ทางเทคโนโลยีและการจัดการข้อมูล นักบัญชีต้องมีความตระหนักรู้และคุ้นเคยกับระบบสารสนเทศทางบัญชีรูปแบบใหม่ โดยต้องมีความสามารถในการทำความเข้าใจตรรกะการทำงานของระบบ และการจัดการกับข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อนำผลลัพธ์ที่เทคโนโลยีประมวลผลไว้มามาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน[10]

3.2 สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ทางวิชาชีพ ระบบปัญญาประดิษฐ์ยังคงปราศจากสัญชาตญาณและความเข้าใจในบริบทแวดล้อมทางธุรกิจ นักบัญชีจึงต้องมีความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ รู้จักตั้งคำถามต่อความผิดปกติของข้อมูล และสามารถนำความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับมาตรฐานบัญชีมาตีความผลลัพธ์ได้อย่างสมเหตุสมผล[6]

3.3 สมรรถนะด้านการสื่อสารและการให้คำปรึกษาเชิงกลยุทธ์ เมื่อเทคโนโลยีช่วยลดระยะเวลาการทำงานซ้ำๆ นักบัญชีต้องปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นคู่คิดทางธุรกิจ ที่สามารถแปลงข้อมูลทางการเงินที่ซับซ้อน ให้กลายเป็นสารสนเทศเชิงลึก นำเสนอผ่านรูปแบบที่เข้าใจง่าย เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร[2]

3.4 คุณลักษณะด้านความคล่องตัวและการเรียนรู้ตลอดชีวิต นักบัญชีต้องมีทัศนคติที่เปิดกว้าง มี

ความคล่องตัว ไม่ยึดติดกับกรอบการทำงานเดิม ๆ และ
พร้อมที่จะพัฒนาทักษะใหม่ ๆ อยู่เสมอ การปรับตัวเข้า
หาเทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมจะช่วยสร้างความได้เปรียบ
ทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 1 กรอบสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัล
ภายใต้บริบทของปัญญาประดิษฐ์

มิติสมรรถนะ	ตัวอย่างทักษะเฉพาะ
ทักษะทางเทคนิค	ใช้ซอฟต์แวร์บัญชีอัจฉริยะ วิเคราะห์ข้อมูลและ Big Data ตรวจสอบผลลัพธ์ จากระบบ AI เข้าใจพื้นฐาน Data Governance
วิจารณญาณทางวิชาชีพ (ดุลยพินิจวิชาชีพ)	ตีความมาตรฐานบัญชี ตั้งคำถามต่อผลลัพธ์จาก AI ประเมินความเสี่ยงและ ความผิดปกติ รักษาความเที่ยงธรรมและ ความลับ
ทักษะการสื่อสาร	เล่าเรื่องจากข้อมูล (Data storytelling) สื่อสารผ่าน dashboard จัดทำรายงานสำหรับ ผู้บริหาร ให้คำปรึกษา เชิงกลยุทธ์

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ปัญญาประดิษฐ์
ไม่ได้ลดความสำคัญของนักบัญชี แต่เปลี่ยนจุดเน้นจาก
งานบันทึกเชิงธุรกรรมไปสู่การใช้เทคโนโลยี การ
ตรวจสอบผลลัพธ์ การใช้วิจารณญาณ และการสื่อสาร
ข้อมูลเชิงกลยุทธ์ ทั้งนี้ คุณลักษณะด้านความคล่องตัว
และการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสมรรถนะสนับสนุนที่
เชื่อมโยงกับทั้งสามมิติ ไม่ได้จัดเป็นมิติแยกต่างหาก

4. ผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่อสมรรถนะทาง วิชาชีพบัญชี

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ส่งผล
กระทบเชิงโครงสร้างต่อสมรรถนะที่จำเป็นในการ
ประกอบวิชาชีพอย่างลึกซึ้ง โดยสามารถวิเคราะห์
ผลกระทบที่มีต่อสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีได้ ดังนี้

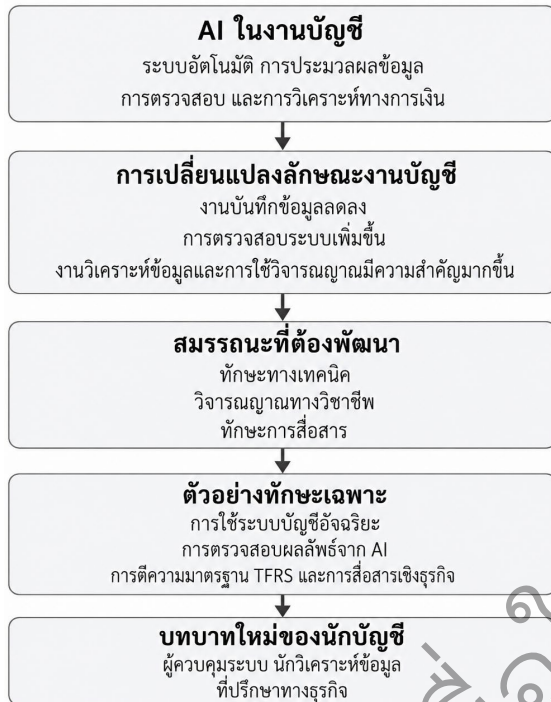
4.1 ผลกระทบต่อสมรรถนะด้านทักษะทาง
เทคนิคและการปฏิบัติงาน ผลกระทบที่เห็นได้ชัดเจนคือ
การลดทอนความสำคัญของการบันทึกบัญชีแบบดั้งเดิม
ส่งผลให้นักบัญชีต้องยกระดับสมรรถนะทางเทคนิคไปสู่
การเป็นผู้ควบคุมและตรวจสอบระบบ โดยต้องสามารถ
ประเมินความเสี่ยงของระบบสารสนเทศ และมีความ
ฉลาดรู้ด้านข้อมูลเพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่ AI ประมวลผลมี
ความถูกต้อง[1]

4.2 ผลกระทบต่อสมรรถนะด้านการวิเคราะห์
และวิจารณญาณทางวิชาชีพ ผลลัพธ์จาก AI มักอยู่ใน
รูปแบบที่ยากต่อการอธิบายกระบวนการคิด เทคโนโลยี
จึงส่งผลกระทบต่อการใช้วิจารณญาณทางวิชาชีพ นัก
บัญชีต้องพัฒนาสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์เชิง
วิพากษ์เพื่อหลีกเลี่ยงความลำเอียงจากการพึ่งพาระบบ
อัตโนมัติที่มากเกินไป (Automation Bias) และรักษา
ความลับเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพในการตั้งคำถามต่อ
ผลลัพธ์ก่อนนำไปใช้งาน[2]

4.3 ผลกระทบต่อสมรรถนะด้านการสื่อสารและ
การเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ ผลกระทบเชิงบวกที่สำคัญคือ
การคืนเวลาให้กับนักบัญชี ทำให้สมรรถนะด้านการ
สื่อสาร ถูกยกระดับขึ้นเป็นสมรรถนะแกนหลัก นักบัญชี
ต้องเปลี่ยนบทบาทไปสู่การเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ ที่มี
สมรรถนะในการเล่าเรื่องจากข้อมูล เพื่อสร้างความ
ได้เปรียบทางการแข่งขันให้แก่องค์กร[9]

เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีปัญญา
ประดิษฐ์กับการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี
อย่างเป็นระบบ สามารถสรุปความเชื่อมโยงได้ดังภาพที่ 1

ความสัมพันธ์ระหว่าง AI กับสมรรถนะวิชาชีพบัญชี

รูปที่ 1 กรอบความสัมพันธ์ระหว่างปัญญาประดิษฐ์กับการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี

5. ความท้าทายและข้อจำกัดของการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในวิชาชีพบัญชี

แม้ว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะนำมาซึ่งประโยชน์และศักยภาพในการยกระดับประสิทธิภาพการทำงานทางบัญชีอย่างมหาศาล แต่ในทางปฏิบัติ การนำเทคโนโลยีระดับสูงเหล่านี้มาบูรณาการในองค์กรยังคงเผชิญกับความท้าทายและข้อจำกัดในหลายมิติ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่องค์กรวิชาชีพและสถาบันการศึกษาต้องตระหนักและเตรียมการรับมือ จากการวิเคราะห์บริบทแวดล้อมทางธุรกิจ สามารถสรุปความท้าทายหลักได้ดังนี้

5.1 ความท้าทายด้านการตีความมาตรฐานการบัญชีที่ซับซ้อน ข้อจำกัดที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของ AI คือความสามารถในการจัดการกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ต้องอาศัยวิจารณญาณ แม้ระบบจะสามารถประมวลผลตัวเลขได้อย่างแม่นยำ แต่ยังขาดความสามารถในการทำ ความเข้าใจเจตนาแอบแฝงหรือบริบททางธุรกิจที่ลึกซึ้ง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรวมธุรกิจ (Business Combinations) ซึ่งต้องอาศัยการ

ตีความตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินอย่างเข้มข้น (เช่น มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 หรือ TFRS 3) เพื่อประเมินมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุได้ การปันส่วนราคาซื้อ และการรับรู้ค่าความนิยม (Goodwill) การตัดสินใจในประเด็นที่มีความซับซ้อนเหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์และวิจารณญาณทางวิชาชีพของมนุษย์ขั้นสูง ซึ่งกลไกของปัญญาประดิษฐ์ในปัจจุบันยังไม่สามารถเข้ามาทดแทนกระบวนการคิดวิเคราะห์เชิงลึกนี้ได้อย่างสมบูรณ์

5.2 ความท้าทายในการบูรณาการเพื่อสร้างสมรรถนะดิจิทัล การเปลี่ยนผ่านองค์กรสู่ยุคดิจิทัลมักเผชิญกับอุปสรรคด้านความพร้อมของบุคลากร การนำระบบ AI มาใช้มักสร้างความตื่นตระหนกและแรงต้านทานการเปลี่ยนแปลง จากผู้ปฏิบัติงานที่กังวลต่อความมั่นคงในอาชีพ ความท้าทายระดับโครงสร้างที่สำคัญคือ การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ทางบัญชี ทั้งในระดับองค์กรและระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสมรรถนะดิจิทัลสำหรับบัณฑิตและนักบัญชีในปัจจุบัน หากขาดการวางแผนเพื่อยกระดับทักษะที่เป็นระบบ องค์กรจะไม่สามารถดึงศักยภาพของเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากบุคลากรขาดความฉลาดรู้ด้านข้อมูล และไม่สามารถตั้งคำถามที่ถูกต้องต่อระบบได้

5.3 ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานและต้นทุน การลงทุน การพัฒนาระบบ AI และ Machine Learning ที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่แข็งแกร่งและฐานข้อมูล ที่มีคุณภาพและปริมาณมากเพียงพอ รวมถึงต้องใช้ต้นทุนการลงทุนเริ่มต้นที่ค่อนข้างสูง ไม่ว่าจะเป็นค่าลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ ค่าบำรุงรักษาระบบ และการจ้างผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาการข้อมูล ข้อจำกัดนี้ส่งผลให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) รวมถึงสำนักงานบัญชีขนาดเล็ก ประสบความยากลำบากในการเข้าถึงเทคโนโลยีขั้นสูงเมื่อเทียบกับองค์กรขนาดใหญ่ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีในสายวิชาชีพบัญชี[8]

5.4 ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของข้อมูล และจริยธรรม ข้อมูลทางการเงินและการเงินถือเป็น ความลับทางการค้าที่มีความอ่อนไหวสูงสุด การนำข้อมูล เหล่านี้ไปประมวลผลผ่านระบบคลาวด์หรือป้อนเข้าสู่ อัลกอริทึมของปัญญาประดิษฐ์ ย่อมนำมาซึ่งความเสี่ยง ด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ และการละเมิดความเป็นส่วนตัวของข้อมูล นอกจากนี้ยังมีความท้าทายในประเด็น ของอคติของอัลกอริทึม ซึ่งหากข้อมูลตั้งต้น ที่นำมาสอน AI มีความผิดพลาดหรือลำเอียง ผลลัพธ์ที่นำมาใช้ในการ วิเคราะห์ทางการเงินย่อมผิดพลาดตามไปด้วย ซึ่งอาจ ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อความน่าเชื่อถือของการรายงาน ทางการเงินและนำไปสู่ปัญหาทางกฎหมายในที่สุด

6. ประเด็นทางจริยธรรมและธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) สำหรับนักบัญชี

การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัลและการนำ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้อย่างแพร่หลาย ไม่ เพียงแต่สร้างความท้าทายในเชิงการปฏิบัติงานเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่งในมิติของ จริยธรรมวิชาชีพ หลักการพื้นฐานที่สำคัญที่สุดประการ หนึ่งของจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีคือ ความเที่ยงธรรม ซึ่ง หมายถึงการใช้ดุลยพินิจโดยปราศจากความลำเอียง อย่างไรก็ดีตาม ระบบอัลกอริทึมอาจแฝงไว้ด้วยอคติ ที่เกิด จากชุดข้อมูลตั้งต้นที่ใช้ในการสอนระบบ หากชุดข้อมูล นั้นมีความเอนเอียง ผลลัพธ์ที่ปัญญาประดิษฐ์ประมวลผล ออกมา ย่อมมีความคลาดเคลื่อนและอาจนำไปสู่การ เลือกปฏิบัติในการประเมินข้อมูลทางการเงิน นักบัญชีจึง ต้องมีสมรรถนะในการตรวจสอบสมมติฐานของโมเดล อัจฉริยะเหล่านี้ และไม่พึ่งพาผลลัพธ์จากระบบอัตโนมัติ อย่างมีเดบอด เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรมและความ น่าเชื่อถือในการรายงานทางการเงิน[11]

นอกจากประเด็นด้านความเที่ยงธรรมแล้ว การ รักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ถือเป็นอีก หนึ่งความท้าทายหลัก เนื่องจากข้อมูลทางการเงินและการเงินถือเป็นความลับทางการค้าที่มีความอ่อนไหวสูง

การนำระบบคลาวด์หรือแพลตฟอร์มปัญญาประดิษฐ์มา ใช้ประมวลผล ย่อมเพิ่มความเสี่ยงต่อการรั่วไหลและการ เข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต เพื่อจัดการกับความ เสี่ยงดังกล่าว องค์กรและนักบัญชีจำเป็นต้องบูรณาการ หลักการธรรมาภิบาลข้อมูลเข้าสู่กระบวนการทำงาน ซึ่ง หมายถึงการกำหนดนโยบายและมาตรฐานที่ชัดเจนใน การจัดการวงจรชีวิตของข้อมูล ธรรมาภิบาลข้อมูลจะเป็น รากฐานสำคัญที่ช่วยรับประกันว่า ข้อมูลที่นำไปใช้หล่อ เลียงระบบปัญญาประดิษฐ์นั้นมีความปลอดภัย เป็นไป ตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และสอดคล้องกับ มาตรฐานวิชาชีพ

ประการสุดท้ายคือปัญหาด้านความโปร่งใสและ ความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ เนื่องจากปัญญาประดิษฐ์ที่มี ความซับซ้อนสูงมักมีลักษณะการทำงานแบบกล่องดำ ที่ ผู้ใช้งานไม่สามารถอธิบายกระบวนการคิดหรือที่มาของ ผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจน เมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้น ความ รับผิดชอบขั้นสุดท้ายยังคงตกอยู่กับนักบัญชีหรือผู้สอบ บัญชีที่เป็นผู้ลงนามรับรอง ดังนั้น สมรรถนะที่นักบัญชี ต้องพัฒนาเพิ่มเติมคือความเข้าใจในกลไกการอธิบายได้ ของเทคโนโลยี รวมถึงการจัดทำกระดาศทำการที่ สามารถสอบทานร่องรอยการทำงานของระบบได้อย่าง โปร่งใส การตระหนักรู้ในประเด็นทางจริยธรรมและธรร มาภิบาลข้อมูลเหล่านี้ จะช่วยให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการ ตัดสินใจได้อย่างมีความรับผิดชอบ และตอบสนองต่อ ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างยั่งยืน

7. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับตัวและการพัฒนาวิชาชีพ

จากผลกระทบที่ทำให้โครงสร้างสมรรถนะ เปลี่ยนแปลงไป บทความนี้มีข้อเสนอแนะในการปรับตัว และการพัฒนาวิชาชีพ ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ควร เร่งปรับปรุงหลักสูตรบัญชีบัณฑิตโดยบูรณาการ AI เข้าสู่ การจัดการเรียนรู้ เปลี่ยนรูปแบบไปสู่การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก (Active Learning) ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึก

ปฏิบัติการใช้ซอฟต์แวร์บัญชีอัจฉริยะและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสร้างสมรรถนะดิจิทัลและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ควรพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสด้วยการเร่งยกระดับทักษะ (Upskilling) และปรับทักษะ (Reskilling) ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาทักษะด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ เพื่อเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นที่ปรึกษาทางการเงินที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กรวิชาชีพ ควรกำหนดกรอบมาตรฐานจรรยาบรรณที่ครอบคลุมการใช้งาน AI อย่างมีความรับผิดชอบ และสนับสนุนการจัดอบรมพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมดิจิทัล

8. บทสรุป

การเข้ามาของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ไม่ใช่สัญญาณแห่งการสิ้นสุดของวิชาชีพบัญชี แต่ถือเป็น จุดเปลี่ยนผ่านที่สำคัญในการยกระดับคุณค่าของวิชาชีพให้สูงขึ้น จากอดีตที่นักบัญชีมักถูกยึดโยงกับภาพลักษณ์ของการเป็นเพียงผู้จดบันทึกประวัติศาสตร์ทางการเงิน บทบาทดังกล่าวได้ถูกท้าทายและผลักดันให้ก้าวไปสู่การเป็นผู้นำทางกลยุทธ์ การวิเคราะห์ผลกระทบในบทความนี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ยิ่งเทคโนโลยีมีความสามารถในการประมวลผลข้อมูลที่ซับซ้อนและแม่นยำมากเพียงใด ทักษะที่ขับเคลื่อนด้วยความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้วิจารณญาณทางวิชาชีพขั้นสูง จริยธรรมในการทำงาน หรือศิลปะในการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ จะยิ่งทวีมูลค่าและกลายเป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขันที่ปัญญาประดิษฐ์ไม่อาจลอกเลียนแบบได้ การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสมรรถนะในครั้งนี้จึงไม่ใช่ข้อจำกัด แต่เป็นโอกาสอันยิ่งใหญ่ในการดีกรอบนิยามของนักบัญชียุคดิจิทัล ขึ้นมาใหม่ให้มีความสำคัญและทรงอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทางขององค์กรมากยิ่งขึ้น

ด้วยวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่อนาคต ภูมิทัศน์ของวิชาชีพบัญชีจะก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการบูรณาการศักยภาพระหว่างสติปัญญามนุษย์และระบบอัจฉริยะ อย่างเต็มรูปแบบ การจะเติบโตและอยู่รอดในระบบนิเวศใหม่นี้ สถาบันอุดมศึกษา องค์กรวิชาชีพ และตัวผู้ปฏิบัติงานเอง จำเป็นต้องร่วมกันสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่เพียงแต่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ทางเทคโนโลยี แต่ต้องฝังรากลึกถึงความตระหนักรู้ด้านธรรมาภิบาลข้อมูล ความท้าทายหลังจากนี้คือการปรับเพาชนักบัญชีลูกผสม ที่มีรากฐานความรู้ทางบัญชีที่แข็งแกร่ง มีความคล่องตัวในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และมีเมตตาทางจริยธรรมที่เที่ยงตรง เพื่อให้พร้อมรับมือกับความท้าทายของโลกธุรกิจ และเป็นฟันเฟืองสำคัญที่คอยขับเคลื่อนความโปร่งใสและรักษาสถิตของระบบเศรษฐกิจดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] ปิยพงศ์ ประไพศรี, กาญจนา นันทพันธ์ และมหาวิทยาลัยภาคกลาง (2563). แนวทางการพัฒนาวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล, *วารสารมหาจุฬานวศรธรรม*, ปีที่ 7 (12), กรกฎาคม-ธันวาคม 2563, หน้า 421-435.
- [2] ศิริรัตน์ โชติเวชการ (2566). *การใช้ประโยชน์ของ Artificial Intelligence (AI) ในงานบัญชี*, สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.tfac.or.th/upload/9414/pxgMPdl tuZ.pdf>, เข้าดูเมื่อวันที่ 01/03/2569.
- [3] กษิดิษ แดงหมื่นไวย และ ลินนภัสร์ วุฒิกนกักัญจน์ (2568). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะในวิชาชีพบัญชีที่จำเป็นในยุคปัญญาประดิษฐ์ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, ปีที่ 4 (2), กรกฎาคม - ธันวาคม 2568, หน้า 115-127.

[4] พิศาร้ว ยาแม และคณะ (2568). ปัจจัยเทคโนโลยี AI ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา, *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, ปีที่17(4), ตุลาคม- ธันวาคม 2568, หน้า 125-144.

[5] Kokina, J., & Davenport, T. H. (2017). The emergence of artificial intelligence: How automation is changing auditing. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, URL: <https://doi.org/10.2308/jeta-51730>, access on 28/02/2026.

[6] นริศรา วัฒนศัพท์ (2564). รายงานการวิจัย เรื่อง สมรรถนะของนักบัญชีที่มีอิทธิพลต่อปัญญาประดิษฐ์ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, หน้า 16 – 25.

[7] สนทยา ทิมเรือง (2561). รายงานการวิจัย เรื่อง การนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีภายใน, หน้า 88 – 90.

[8] Khalid, A. K., Abdullah, O. A., & Mohammad, S. F. (2018). *An empirical study of technological innovations in the field of accounting: Boon or Bane*. *Business and Management Studies*, URL: <https://doi.org/10.11114/bms.v4i1.3057>, access on 28/02/2026.

[9] Appelbaum, D., Kogan, A., & Vasarhelyi, M. A. (2017). Impact of business analytics and enterprise systems on managerial accounting. *International Journal of Accounting Information Systems*, URL: <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2017.03.003>, access on 02/03/2026.

[10] อุเทน เลาน้ำทา และ นิภาพร อบทอง (2560). ความสามารถของระบบคอมพิวเตอร์กับความได้เปรียบด้านข้อมูลทางการบัญชีของธุรกิจชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย, *วารสารการจัดการมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, ปีที่ 6(3), กันยายน - ธันวาคม 2560, หน้า17-31.

[11] สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2562). มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับปรับปรุงปี 2562, คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษา : สภาวิชาชีพบัญชี

ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อ-สกุล: ผศ.ชนิษฐา นิลรัตนานนท์
ตำแหน่งปัจจุบัน: อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
การศึกษา: ปริญญาโท บัณฑิตมหาบัณฑิต (บช.ม.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชื่อ-สกุล: อ. ศตวรรษ คันจันทร
ตำแหน่งปัจจุบัน: หัวหน้าสาขา สาขาวิชาดิจิทัลมีเดีย (หลักสูตรนานาชาติ) มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
การศึกษา: ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม) มหาวิทยาลัยรามคำแหง